

Laslo Kraus

REŠENI ZADACI

IZ

PROGRAMSKOG JEZIKA

C++

(C++20)

AKADEMSKA MISAO
Beograd, 2020

Laslo Kraus

REŠENI ZADACI IZ PROGRAMSKOG JEZIKA C++
Šesto, prerađeno izdanje

Recenzenti

Dr Igor Tartalja
Dr Đorđe Đurđević

Izdavač

AKADEMSKA MISAO
Bulevar kralja Aleksandra 73, Beograd

Lektor

Anđelka Kovačević

Dizajn naslovne strane

Zorica Marković, akademski slikar

Štampa

Centar za štampu, Beograd

Tiraž

522 primeraka

ISBN 978-86-7466-: 68-9

NAPOMENA: Fotokopiranje ili umnožavanje na bilo koji način ili ponovno objavljivanje ove knjige - u celini ili u delovima - nije dozvoljeno bez prethodne izričite saglasnosti i pismenog odobrenja izdavača.

Predgovor

Ova zbirka zadataka je pomoćni udžbenik za učenje programiranja na jeziku C++. Zadaci prate gradivo autorove knjige *Programski jezik C++ sa rešenim zadacima* ([1]). Podrazumeva se, kao i u toj knjizi, da je čitalac savladao programiranje na jeziku C. Zbirka je namenjena za upotrebu u fakultetskoj nastavi, ali može da se koristi i za samostalno produblјivanje znanja iz programiranja.

Rešenja svih zadataka su potpuna u smislu da priloženi programi mogu da se izvršavaju na računaru. Pored samih tekstova programa priloženo je samo malo objašnjenja, prvenstveno u obliku slika i formula. Očekuje se da će izvođač nastave dati dodatna usmena objašnjenja slušaocima. Uz malo više napora zadaci mogu da se shvate i samostalno. Uz svaki program dat je i primer izvršavanja da bi se olakšalo razumevanje rada programa.

Kroz zadatke, pored elemenata samog jezika, prikazani su osnovni principi objektno-orijentisanog programiranja: sakrivanje podataka, ponovno korišćenje koda, nasleđivanje i polimorfizam. Prikazani su i najčešće korišćeni postupci u programiranju: pretraživanje i uređivanje nizova, obrada znakovnih podataka, rad s bitovima, rad s dinamičkim strukturama podataka (kao što su liste i stabla) i rad s datotekama. Posebna pažnja posvećena je i inženjerskim aspektima programiranja: preglednosti, razumljivosti i efikasnosti.

Jezik C++ vrlo je složen. Nisu svi detalji neophodni svakome, a naročito ne početnicima. Odeljci u gorepomenutoj knjizi koji mogu da se preskoče u prvom čitanju, bilo zbog složenosti, bilo zbog manjeg značaja, obeleženi su sa Δ . Zadaci koji koriste elemente jezika C++ iz tih odeljaka, u ovoj zbirci obeleženi su na isti način. Nezavisno od toga, kao i u knjizi, i ovde su uokvireni delovi programa koje treba izostaviti ako je u knjizi preskočen odeljak „Uputivači na *dvrednost*” (2.2.11.3). Time se ne gubi ništa na funkcionalnosti programa. Jedino će se neke radnje izvršavati manje efikasno.

Izvorni tekstovi svih programa iz ove zbirke mogu da se preuzmu preko Interneta sa adrese home.etf.rs/~kraus/knjige/. Svoja zapažanja čitaoci mogu da upute elektronskom poštom na adresu kraus@etf.rs.

Beograd, septembar 2020.

Laslo Kraus

Sadržaj

Predgovor	3
Sadržaj	4
Preporučena literatura	6
1 Pripremni zadaci	7
Zadatak 1.1 Izostavljanje elemenata niza na osnovu binarne maske	8
Zadatak 1.2 Rekurzivno izračunavanje skalarnog proizvoda dva vektora	9
Zadatak 1.3 Presek dva skupa u dinamičkoj zoni memorije	10
Zadatak 1.4 Obrtanje redosleda elemenata jednostruko spregnute liste	11
2 Proširenja jezika C	13
Zadatak 2.1 Ispisivanje pozdrava	14
Zadatak 2.2 Izračunavanje zbira niza brojeva	15
Zadatak 2.3 Uređivanje dinamičkog niza brojeva	16
Zadatak 2.4 Obrada jednostruko spegnute liste brojeva	17
Zadatak 2.5 Uređivanje niza brojeva metodom podele	18
Zadatak 2.6 Izostavljanje suvišnih razmaka među rečima	20
Zadatak 2.7 Uređivanje imena gradova u dinamičkoj matrici	21
Zadatak 2.8 Određivanje polarnih koordinata tačke	23
Zadatak 2.9 Izračunavanje površine trougla	24
Zadatak 2.10 Paket funkcija za obradu redova brojeva neograničenih kapaciteta	25
Zadatak 2.11 Paketi funkcija za obradu tačaka, pravougaonika i nizova pravougaonika u ravni	27
3 Klase	31
Zadatak 3.1 Tačke u ravni	32
Zadatak 3.2 Uglovi	33
Zadatak 3.3 Redovi brojeva ograničenih kapaciteta	35
Zadatak 3.4 Uređeni skupovi brojeva	38
Zadatak 3.5 Trouglovi u ravni	41
Zadatak 3.6 Kvadri u dinamičkoj zoni memorije	43
Zadatak 3.7 Krugovi u ravni koji ne smeju da se preklapaju	45
Zadatak 3.8 Kalendarski datumi	48
Zadatak 3.9 Liste brojeva	51
Zadatak 3.10 Uređena stabla brojeva Δ	57
Zadatak 3.11 Nizovi materijalnih tačaka	63
Zadatak 3.12 Liste datuma	66
Zadatak 3.13 JMBG, osobe i imenici	69

4	Preopterećivanje operatora.....	73
	Zadatak 4.1 Kompleksni brojevi	74
	Zadatak 4.2 Vremenski intervali	76
	Zadatak 4.3 Nizovi kompleksnih brojeva	78
	Zadatak 4.4 Kvadri s automatski generisanim identifikacionim brojevima	80
	Zadatak 4.5 Polinomi s realnim koeficijentima	82
	Zadatak 4.6 Studenti koji ne smeju da se kopiraju.....	86
	Zadatak 4.7 Redovi brojeva neograničenih kapaciteta	89
	Zadatak 4.8 Tekstovi.....	92
	Zadatak 4.9 Tekstovi s uštedom memorije Δ	95
	Zadatak 4.10 Karte i predstave.....	99
	Zadatak 4.11 Zapisi artikala i inventari.....	102
	Zadatak 4.12 Otpornici i redne veze otpornika.....	106
	Zadatak 4.13 Odrednice i rečnici	109
	Zadatak 4.14 Tačke, trouglovi, skupovi trouglova u ravni	112
5	Izvedene klase.....	117
	Zadatak 5.1 Valjci i kante	118
	Zadatak 5.2 Osobe, đaci i zaposleni	120
	Zadatak 5.3 Knjige, tvrdo koričene, polovne i police	123
	Zadatak 5.4 Neuređene i uređene liste celih brojeva	127
	Zadatak 5.5 Predmeti, sfere i kvadri	130
	Zadatak 5.6 Geometrijske figure, krugovi, kvadrati i trouglovi u ravni	133
	Zadatak 5.7 Vektori, brzine i pokretni objekti i tačke u prostoru	138
	Zadatak 5.8 Tačke, linije, duži, izlomljene linije i poligoni u ravni	141
	Zadatak 5.9 Objekti, skupovi objekata, kompleksni brojevi i tekstovi.....	147
	Zadatak 5.10 Geometrijska tela, sfere, valjci i redovi tela.....	153
	Zadatak 5.11 Osobe, studenti i imenici Δ	158
	Zadatak 5.12 Osobe, vozila, teretna vozila i putnička vozila.....	162
	Zadatak 5.13 Izrazi, konstante, promenljive, dodele vrednosti i aritmetičke operacije Δ	167
	Zadatak 5.14 Naredbe, proste naredbe, sekvence, selekcije i ciklusi Δ	173
6	Izuzeci.....	179
	Zadatak 6.1 Vektori realnih brojeva sa zadatim opsezima indeksa	180
	Zadatak 6.2 Racionalni brojevi	183
	Zadatak 6.3 Matrice racionalnih brojeva Δ	186
	Zadatak 6.4 Nizovi, funkcije i verižni razlomci.....	192
	Zadatak 6.5 Podaci, skalarni podaci i nizovi.....	196
	Zadatak 6.6 Funkcije i greške; izračunavanje određenog integrala	201
	Zadatak 6.7 Predmeti, celi brojevi, zbirke i nizovi predmeta	207
	Zadatak 6.8 Vektori, figure, tačke i mnogouglovi u prostoru.....	212
	Zadatak 6.9 Proizvodi, sfere, kvadri, mašine i radnici.....	217
	Zadatak 6.10 Radnici, prodavci, šefovi i firme	223
	Zadatak 6.11 Vozila, lokomotive, putnički vagoni i vozovi.....	228
	Zadatak 6.12 Električni potrošači, uređaji, grupe uređaja i izvori.....	234
	Zadatak 6.13 Funkcije za koje mogu da se stvaraju izvodi; delegati, monomi, eksponencijalne funkcije i zbrovi funkcija Δ	239
7	Generičke stvari	245
	Zadatak 7.1 Generička funkcija za fuziju uređenih nizova.....	246
	Zadatak 7.2 Generički stekovi zadatih kapaciteta.....	249

Zadatak 7.3	Generičke klase za upoređivanje podataka i uređivanje nizova podataka	251
Zadatak 7.4	Generički nizovi, boje, tačke, obojene figure, krugovi, pravougaonici, trouglovi, mnogouglovi i crteži u ravni	253
Zadatak 7.5	Generičke liste, datumi, osobe, ispiti, đaci i škole	262
Zadatak 7.6	Vozila, bicikli, kamioni, generički nizovi, etape, vožnje i trkački automobili	268
Zadatak 7.7	Tereti, sanduci, burad, generički nizovi, generički pametni pokazivači, vozila, lokomotive, vagoni i vozovi Δ	274
Zadatak 7.8	Simboli, fontovi, vektori, duži, tekstovi, generički nizovi i crteži Δ	282
Zadatak 7.9	Akteri, časovnici, proizvodi i generička skladišta, proizvođači i potrošači Δ	290
8	Lambda izrazi Δ	297
Zadatak 8.1	Nalaženje minimuma funkcije Δ	298
Zadatak 8.2	Grafički prikaz funkcija Δ	299
9	Standardna biblioteka Δ	303
Zadatak 9.1	Stekovi i redovi tačaka neograničenih kapaciteta Δ	304
Zadatak 9.2	Predmeti, tela, sfere, kvadri i sklopovi Δ	308
10	Ulaz i izlaz	315
Zadatak 10.1	Obrada sekvencijalne tekstualne datoteke	316
Zadatak 10.2	Obrada rečenica u tekstualnoj sekvencijalnoj datoteci	317
Zadatak 10.3	Obrada sekvencijalne binarne datoteke	318
Zadatak 10.4	Obrada relativne binarne datoteke	320
Zadatak 10.5	Klasa rečnika Δ	322
Zadatak 10.6	Klasa relativnih binarnih datoteka i obrada liste u relativnoj binarnoj datoteci Δ	326

Preporučena literatura

- [1] Laslo Kraus: **Programski jezik C++ sa rešenim zadacima**, *C++17*, jedanaesto izdanje, Akademska misao, Beograd, 2019.
- [2] **Working Draft, Standard for Programming Language C++**, ISO/IEC, WG21 Number N4849, <http://www.open-std.org/jtc1/sc22/wg21/docs/papers/2020/>, 2020.
- [3] **C++ reference**, <https://en.cppreference.com/w/cpp>, 2020.
- [4] Bjarne Stroustrup: **The C++ Programming Language**, *Third Edition*, Addison-Wesley Publishing Company, Reading, Massachusetts, 1997.
- [5] Laslo Kraus: **Programski jezik C sa rešenim zadacima**, *C18*, deseto izdanje, Akademska misao, Beograd, 2020.
- [6] Laslo Kraus: **Rešeni zadaci iz programskog jezika C**, *C18*, peto izdanje, Akademska misao, Beograd, 2020.

1 Pripremni zadaci

Zadatak 1.1 Izostavljanje elemenata niza na osnovu binarne maske

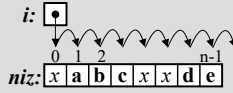
Napisati na jeziku C funkciju za izostavljanje svih elemenata numeričkog niza `niz` dužine `n` elemenata za koje na odgovarajućim mestima niza bitova `maska` stoji 0. Niz bitova se smešta u potreban broj bajtova od kojih svaki (sem možda poslednjeg) sadrži po 8 bitova.

Napisati na jeziku C program za ispitivanje prethodne funkcije.

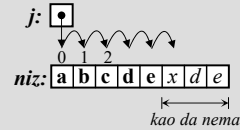
Rešenje:

Izostavljanje određenih elemenata:

- Elementi se ispituju redom (indeks i). Ako i -ti element treba da ostane, premešta se na j -to mesto.
- Nova dužina niza je završna vrednost indeksa j .

a) pre obrade

b) posle obrade

```
// redukc.c - Izostavljanje elemenata niza na osnovu maske.
```

```
void redukcija(int niz[], const char maska[], int *n) {
    int i, j, k; char m;
    for (i=j=k=0; i<*n; i++) {
        if (i % 8 == 0) m = maska[k++];
        if (m & 1) niz[j++] = niz[i];
        m >>= 1;
    }
    *n = j;
}
```

```
#include <stdio.h>
```

```
int main() {
    enum {N = 120};
    while (1) {
        printf("n? "); int n; scanf("%d", &n);
        if (n<=0 || n>N) break;
        printf("niz? "); int niz[120];
        for (int i=0; i<n; scanf("%d", &niz[i++]));
        printf("maska? "); char maska[(N+7)/8];
        for (int i=0; i<(n+7)/8; i++) {
            int m; scanf("%x", &m); maska[i] = m;
        }
        redukcija(niz, maska, &n);
        printf("niz=");
        for (int i=0; i<n;
            printf(" %d", niz[i++]));
        putchar('\n');
    }
}
```

Izdvajanje desnog bita:

m:	x	x	x	x	x	x	x	}&
	0	0	0	0	0	0	1	
	0	0	0	0	0	0	x	

```
% reduk
n? 11
niz? 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 1
maska? b5 4 1011 0101 0000 0100
niz= 1 3 5 6 8 1
n? 8
niz? 1 2 3 4 5 6 7 8
maska? ff
niz= 1 2 3 4 5 6 7 8
n? 5
niz? 1 2 3 4 5
maska? 0
niz=
n? 0
```


Zadatak 1.2 *Rekurzivno izračunavanje skalarnog proizvoda dva vektora*

Napisati na jeziku *C* rekurzivnu funkciju za izračunavanje skalarnog proizvoda dva vektora.

Napisati na jeziku *C* program koji pročita dva vektora sa standardnog ulaza, izračuna njihov skalarni proizvod, ispiše dobijeni rezultat na standardnom izlazu i ponavlja prethodne korake sve dok ne dobije signal za završetak rada programa. Program treba da je pogodan za skretanje standardnog ulaza na datoteku.

Rešenje:

```
// skalpro.c - Skalarni proizvod dva vektora.

double skal_pro(const double *a, const double *b, int n) {
    return n ? (*a) * (*b) + skal_pro(a+1, b+1, n-1) : 0;
}

#include <stdio.h>

int main() {
    int n;
    while (scanf("%i", &n) != EOF) {
        double a[100];
        for (int i=0; i<n; scanf("%lf", &a[i++]));
        double b[100];
        for (int i=0; i<n; scanf("%lf", &b[i++]));
        printf("%g\n", skal_pro(a,b,n));
    }
}
```

sklapro.pod

```
5
1 2 3 4 5
5 4 3 2 1
4
-1 1 -2 2
4 5 6 7
```

```
% skalpro <skalpro.pod >skalpro.rez
```

skalpro.rez

```
35
3
```

Zadatak 1.3 Presek dva skupa u dinamičkoj zoni memorije

Skup realnih brojeva predstavlja se pomoću strukture od dva člana koji su broj elemenata skupa i pokazivač na niz u dinamičkoj zoni memorije koji sadrži same elemente skupa. Napisati na jeziku C funkciju za nalaženje preseka dva takva skupa.

Napisati na jeziku C program koji pročita dva skupa realnih brojeva, pronalazi njihov presek, ispisuje dobijeni rezultat i ponavlja prethodne korake sve dok za broj elemenata skupa ne pročita negativnu vrednost.

Rešenje:

```
// presek.c - Presek dva skupa.
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>

typedef struct { int vel; double *niz; } Skup;

Skup presek(Skup s1, Skup s2) {
    int vel = (s1.vel<s2.vel ? s1.vel : s2.vel);
    double *niz = malloc(vel*sizeof(double));
    int k = 0;
    for (int i=0; i<s1.vel; i++) {
        int j = 0; while (j<s2.vel && s2.niz[j]!=s1.niz[i]) j++;
        if (j < s2.vel) niz[k++] = s2.niz[j];
    }
    Skup s = {k, realloc(niz, k*sizeof(double))};
    return s;
}

int main() {
    while (1) {
        Skup s1; scanf("%d", &s1.vel);
        if (s1.vel < 0) break;
        s1.niz = malloc(s1.vel*sizeof(double));
        for (int i=0; i<s1.vel; scanf("%lf",&s1.niz[i++]));
        Skup s2; scanf("%d", &s2.vel);
        if (s2.vel < 0) break;
        s2.niz = malloc(s2.vel*sizeof(double));
        for (int i=0; i<s2.vel; scanf("%lf",&s2.niz[i++]));
        Skup s = presek(s1, s2);
        for (int i=0; i<s.vel; printf("%lf ", s.niz[i++])); putchar('\n');
        free(s1.niz); free(s2.niz); free(s.niz);
    }
}
```

presek.pod

```
4 1 2 3 4
5 3 4 5 6 7
6 9 3 5 1 2 8
4 6 2 8 5
-1
```

```
% presek <presek.pod
3.000000 4.000000
5.000000 2.000000 8.000000
```